

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ; (Ιανουάριος 2005)

Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΙΨΙΑΔΗΣ

Είναι ευρέως διαδεδομένη η αντίληψη ότι φροντίδα για την προστασία του περιβάλλοντος σημαίνει παρεμπόδιση της οικονομικής ανάπτυξης. Ότι η έγνοια για τη διατήρηση των φυσικών πόρων ισοδυναμεί με παραγνώριση των επιτακτικών αναγκών για απασχόληση και οικονομική δραστηριότητα. Στην Ελλάδα, μάλιστα, η παρεξήγηση αυτή, όπως και πολλές άλλες, τείνει να λάβει μανιχαϊστικές διαστάσεις διαστρεβλώνοντας έτσι εντέχνως του όρους μιας σοβαρής συζήτησης και ενός διαλόγου με αποτέλεσμα.

Είναι, όμως, έτσι; Η απλουστευτική και απομειωτική αυτή αντίληψη αγνοεί, αθέλητα ή ηθελημένα, το δυναμισμό που μπορεί να απελευθερώσει μια ολοκληρωμένη και στοχευμένη πολιτική περιβάλλοντος, η οποία λαμβάνει υπόψη την κοινωνικο-οικονομική πραγματικότητα. Μια πολιτική περιβάλλοντος η οποία όχι μόνον δεν αντιμάχεται την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία αλλά ευνοεί μεσο-μακροπρόθεσμα τον ανταγωνισμό και την δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας.

Στη λογική αυτή έρχεται λοιπόν η λουξεμβουργιανή προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μας υπενθυμίσει ότι η στρατηγική της Λισαβώνας έχει τρεις πυλώνες: τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό και ότι είναι ανάγκη να επαναπροσδιοριστεί αυτή η περιβαλλοντική διάσταση, σε συνδυασμό με τις επικείμενες δημοσιονομικές προοπτικές της Ένωσης, το Σύμφωνο Σταθερότητας και την ευρωπαϊκή στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης (στρατηγική του Göteborg, από το ομώνυμο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2001). Προεξαγγέλλει μάλιστα την κατάρτιση ενός «Ευρωπαϊκού Χάρτη για την Αειφόρο Ανάπτυξη» που θα περιέχει τον βασικό προσανατολισμό και τις αρχές που θα εφαρμόζονται σε όλες τις τομεακές πολιτικές της Ένωσης.

Η στρατηγική της Λισαβώνας, ως γνωστόν, έχει ως βασικό στόχο να καταστήσει την ευρωπαϊκή οικονομία την πλέον ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο ως το 2010, με δυναμική ανάπτυξη, με δημιουργία πολλών και ποιοτικών θέσεων εργασίας και με σεβασμό στο περιβάλλον. Η επανεξισορρόπηση των τριών πυλώνων, οικονομία, κοινωνική αλληλεγγύη και περιβάλλον, προωθείται έτσι με μια σειρά από εργαλεία και πρακτικές κινήτρων αλλά και αποτροπής:

- την προώθηση «πράσινης» επιχειρηματικής καινοτομίας, ικανής να συμβάλλει θετικά στην ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας,
- την καταγραφή και την ενσωμάτωση του κόστους των κλιματικών αλλαγών, καθώς το Πρωτόκολλο του Κυότο θα τεθεί σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005,
- τις «πράσινες» δημόσιες προμήθειες, έργα και υπηρεσίες, με εισαγωγή περιβαλλοντικών κριτηρίων στις δημόσιες αγορές των κρατών μελών,
- την απάλειψη όσων κρατικών ενισχύσεων έχουν αρνητική επίδραση στο περιβάλλον και δυσχεραίνουν την αειφόρο ανάπτυξη,
- την «πράσινη» φορολογία και την αναδιάρθρωση των τιμών ώστε να εσωτερικεύεται το περιβαλλοντικό κόστος.

Πώς θα τοποθετηθεί η χώρα μας σε αυτή την εξαιρετικά κρίσιμη συζήτηση τόσο για το περιβάλλον όσο και για την ανάπτυξη που φαίνεται να κορυφώνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο; Ποιές πρακτικές είναι διατεθειμένη να υιοθετήσει και σε ποιούς τομείς της οικονομίας -από τις δημόσιες προμήθειες ως τον τουρισμό- για να εμπεδώσει στην αγορά και στην κοινωνία τα οφέλη μιας περιβαλλοντικής ανάπτυξης; Μήπως τελικά όλα αυτά είναι ήδη πολύ προχωρημένες κουβέντες για μια χώρα που αγκομαχά και δεν καταφέρνει να υιοθετήσει και -κυρίως- να εφαρμόσει στοιχειώδη διαχείριση σε πρωτογενή επίπεδα περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως τα λύμματα, η ατμοσφαιρική ρύπανση, οι βιότοποι;